

STRATEGII ALE COLABORĂRII

INFORMAȚIE PRIVIND PARTICIPAREA
LA FORUL INTERNAȚIONAL
EIFL GENERAL ASSEMBLY

SOFIA, BULGARIA, 5-9 NOIEMBRIE 2008

Valentina TOPALO, șef Centru Manifestări Culturale
șef CD al ONU,

La 5 - 9 noiembrie 2008, în orașul Sofia, Bulgaria și-a desfășurat lucrările **Asambleea Generală eIFL.net**, ediția a 8-a. La întrunire au participat 100 de specialiști din 50 de țări ale lumii. Coordonatorii internaționali ai programelor eIFL.net au prezentat comunicări destinate Consorțiilor eIFL din Africa, din fosta URSS, Asia Centrală și de Est, din Europa Balcanică și de Est, instituțiilor de cercetări, celor 20 de edituri și companii informaționale.

Am avut onoarea să reprezint Consorțiul eIFL Direct Moldova la AG, fiind susținută financiar de eIFL.net, New Bulgarian University, Open Society Institute and Soros Foundations Network, precum și de 16 edituri: IOP publishing (Emerald), IBSS (International Bibliography of the Social Sciences), Wiley - Blackwell, Wolter Kluver / Ovid, Oxford University Press, EBSCO Publishing, Encyclopedia Britannica UK, ProQest, JSTOR, Project Muse, The Royal Society, Sage Publications, The New England Journal of Medicine, Burgundy, American Psychological Association, Nature publishing group (NPG),

Cambridge University Press, Gale.

În acest context, ținem să exprimăm toată gratitudinea și considerațiunea noastră Președintelui Consorțiului eIFL Direct Moldova, doamnei dr. Silvia Ghinculov.

Ziua de 5 noiembrie a fost consacrată sesiunii introductive pentru noii participanți, reprezentanți ai Cambodgiei, Camerounului, Kenyei, Laosului, Letoniei, Mali, R. Moldova, Nepalului, Sloveniei, Ucrainei, Uzbekistanului etc. Ședința a fost prezidată de doamnele Monica Serbert, Rima Kupryte și Susan Veldsman.

În ziua de 6 noiembrie subiectul discuțiilor au fost **Directiile principale de dezvoltare ale Consorțiului eIFL.net**.

Rima Kupryte, Director al eIFL.net, a vorbit despre istoria acestui proiect comun dintre Open Society Institute și EBSCO Publishing, început încă în 1999; despre realizările consorțiilor de biblioteci din 40 de țări și abonarea comună în condiții avantajoase la baza de date EBSCO; despre organizarea seminarelor, trainingurilor Asambleei Generale Anuale. Numai în 2006, Consorțiile au desfășurat 500 de evenimente profesionale; au fost implementate pro-

grame noi: OA, IP, FOSS. Din 2003 eIFL.net a devenit Fundație Independentă, incluzând 2 220 de biblioteci din 50 de țări cu o populație de 800 de milioane de oameni.

eIFL.net militează pentru accesul egal la informație în toate țările, indiferent de gradul lor de dezvoltare social-economică. Relațiile durabile cu toate țările membre s-au stabilit prin semnarea Memorandumului de Acord între toate instituțiile participante la Consorțiul eIFL, rolul țării coordonator fiind determinat în terms of reference prin IP, FOSS, OA Coordonatori. S-au încheiat negocierile pentru obținerea de licențe pentru 18 baze de date și, în prezent, se poartă negocieri pentru obținerea altor 10, sînt puse la dispoziția utilizatorilor 30 000 de e - reviste, 90 la sută dintre care sunt cîștigate în bază de proiecte, devenind posibilă astfel economisirea anuală a cîte 135 de milioane de dolari. În anii 2002 - 2006, accesarea la full-texte s-a mărit cu 142 %.

Arnold Hirshon, *responsabil de Consortium Building*, vorbind despre planul strategic al consorțiurilor, și-a concentrat discursul pe punerea în evidența a scopurilor, obiectivelor și acțiunilor care reprezintă direcțiile noi ale eIFL.net, fiind analizate detaliat eforturile prezente și perspectivele de viitor. Planul strategic conține 4 scopuri interconectate și care se completează reciproc:

- *Capacity Building*. Îmbunătățirea evoluției bibliotecilor și bibliotecarilor în țările dezvoltate și în tranziție .

- *Advocacy*. Sporirea gradului de profesionalism al bibliotecarilor din țările membre.

- *Rețele, Parteneriate și Comunicări*. Extinderea rețelei eIFL. prin utilizarea

sistemelor sociale, care asigură comunicare și colaborarea eficientă.

- *Conținuturi și Managementul Cunoașterii*: eIFL va încuraja participarea țărilor dezvoltate și a țărilor în tranziție, va promova integral managementul cunoașterii în cadrul țărilor membre.

Planul strategic propune noi forme de cooperare, tehnologii performante, alte forme de publicare și scheme de abonare.

Abel L. Packer, *Coordonator al SciELO* (Biblioteci Științifice Electronice On-line), Directorul Centrului de Informare în Științele Sănătății din America Latină și insulele Caraibe, a fost autorul unei comunicări de importanță: *Inspirații de la SciELO*.

Biblioteca Științifică Electronică on-line a fost inaugurată în 1997, o rezultată a proiectului comun al FAPESP (Fundația de Stat de Cercetări Sao Paulo, Brazilia, și BL-REME / PAHO / WHO - Centrul Latin American și Carribean în Științe de Sănătate, susținut de Consiliul Național de Cercetări al Braziliei, de CNPq din anul 2002, adoptat de Chile în 1998 de Comisia Națională pentru Știință și Cercetări Tehnologice.

Obiectivul principal al Bibliotecii Științifice Electronice on-line constă în susținerea cercetărilor științifice, îmbunătățirea comunicării în mediul academic.

Un alt obiectiv specific este sporirea audienței revistelor Americane Iberiane prin publicarea lor pe Web, oferind access deschis la full - texte. Resursele

electronice sînt organizate în colecții naționale și tematice, proces menit să maximalizeze accesibilitatea, gradul de utilizare și forța lor de impact asupra cercetătorilor internaționali. Colecția **SciELO** poate fi accesată în limbile engleză, spaniolă, portugheză. **SciELO** operează în modulul bibliometric, editorii avînd posibilitatea să aducă la zi statisticile și indicatorii de utilizare, participînd astfel la evaluarea produsului științific. Colecția oferă articole în format PDF și în XML, articole de referințe, *curriculum ScienTI, cum să citești articolul, solicitări, citarea prin SciELO, citarea prin Google, similar în SciELO, similar în Google, trimite acest articol prin e-mail*. **Abel. L. Parker** a demonstrat că **SciELO** cuprinde colecțiile științifice a 12 țări din regiune, care își îndeplinesc funcția de diseminare a informației științifice la nivel național și internațional. Raportorul a dat exemple de accesare a revistelor științifice, punînd în discuție relevanța lor, relevanța cărților științifice ca vehicul de diseminare a rezultatelor științifice novatoare pentru domeniile științifice. Domnia sa a propus criterii pentru evaluarea funcției de diseminare a informației științifice a unei reviste, făcînd o analiză a **Open Access** și subliniind că **OA** este o mișcare nouă în biblioteconomie cu modele durabile de distribuție a informației științifice.

Irina Kucima, *manager program*, a prezentat comunicarea: Promovarea și advocacy pentru **Open Access (OA)**.

Programul **eIFL-OA** asistă membrii Consorțiilor pentru

dezvoltarea OA în baza inițiativei OA, lansată în 2002 de Institutul pentru o Societate Deschisă, Budapesta. Scopul OA este cunoașterea mai bună a modelelor informaționale științifice globale, care sînt într-o evoluție continuă și care se materializează prin dezvoltarea Repozitorului Deschis și încurajarea autorilor de a publica în reviste cu acces deschis. OA permite accesul la informații în efectuarea cercetărilor, dar și eficientizarea activității de cercetare la nivel global. eIFL-OA susține crearea rețelelor de Open repositories și *Open Acces Journals*, organizează traininguri, acordă asistență în politicile și practicile OA, permite bibliotecarilor, cercetătorilor și studenților să devină *Open Access Advocacy*. eIFL consideră că descoperirile, elaborarea și aplicarea cercetărilor în toate domeniile vor spori progresul în societate și nivelul bunăstării populației. Literatura științifică cu peer review (control al calității informației) constituie un element important al procesului științific și de cercetare, asigurînd posibilitatea oricărui utilizator să citească, să facă download, să multiplice, să distribuie, să cerceteze sau să facă un link la full-texte și articole.

Iată cum arată **Open Access** în cifre:

- *OAster* oferă acces la 18 362 804 titluri puse la dispoziție de 1035 de donatori;
- 3 727 titluri reviste (aproape 15% din revistele publicate) sînt în *Directory of Open Access Journals (DOAJ)* și, să remarcăm, 2,2 reviste științifice noi în fiecare zi aproximativ 20% din toată literatura științifică este disponibilă în OA.

Repozitorii deschise se găsesc la adresa: <http://www.openarchives.org/>

[OAI/openarchivesprotocol.html](#)

Irina Cucima a analizat consistența portalurilor de reviste științifice din Croația, Macedonia, R. Moldova, Iordan, Nigeria, Nepal.

Repertoriul lor este constituit din articole peer-reviewed, materialele conferințelor științifice, cărți, fascicule, cursuri, clipuri audi-video, baze de date științifice, literatură gri, Preprinturi (teze, disertații, rapoarte, materialele OA conferințelor, rapoarte științifice, chestionare).

Putem vorbi despre o statistică elocventă a eIFL OA: există 354 de reviste în OA, 100 de Open Repositories, promovate în cadrul a 25 de seminare și training-uri.

eIFL.net și tehnologiile digitale oferă acces extins și accelerat și continuă să construiască OA la nivel global.

Anul acesta la 14 octombrie s-a sărbătorit Ziua Internațională a Accesului Deschis, declarată de The Scholar Publishing and Academic Resources Coalition, Public Library of Science PLOS. În această zi sînt invitați cercetătorii, bibliotecile să se informeze și să-i informeze pe utilizatori despre specificul OA, adică despre cum funcționează și care sînt beneficiile pe care le aduce, menționîndu-se că Ziua aceasta a fost sărbătorită în 8 țări printre care și Republica Moldova, fiind demonstrat și **blogul OA la informația științifică a Consorțiului eIFL Direct Moldova.**

La ședința din 7 noiembrie, **Teresa Hackett** în comunicarea: *Advocacy for access to knowledge: copyright and libraries*, s-a referit la responsabilitatea profesională a bibliotecilor vizavi de dreptul de autor, domnia sa aducînd argumente în favoarea *copyright*-ului,

care încurajează autorii să creeze. eIFL-IP promovează dreptul de autor național / internațional din perspectiva intereselor bibliotecilor și utilizatorilor, advocacy al bibliotecarilor pentru accesul la cunoaștere, protejînd și promovînd interesele bibliotecilor, instituții care asigură procesul de cercetare prin *copyright*. eIFL IP a organizat în anii 2007 - 2008 o serie de conferințe, traininguri internaționale pentru țările membre ale eIFL.net privind *copyright*-ul și digitalizarea (în Nigeria, Zambia, Croația, R. Moldova, urmează Egiptul, Rusia, Anglia, Polonia). În anii 2008 - 2009, se vor organiza conferințe în Turcia și în alte țări. Tot în cadrul programului eIFL IP sînt preconizate și alte activități: promovarea ideilor principale ale eIFL privind *copyright*-ul minim, semnarea Acordului european de parteneriat, implementarea planului advocacy eIFL-EBLIDA, publicarea unui ghid etc.

Tigran Zagaryan este autorul comunicării: *Advocate for FOSS in Libraries - Randy Metcalfe and Free Open Source Software. Usage in Armenian Libraries*

FOSS înseamnă *Free and Open Source Software sau software gratuit și open source*. Programul a fost creat de Richard Stallman Fundația Software liber (FSF-Free Software Foundation) în 1993. FOSS este destinat pentru a funcționa în baza sistemului de operare. Raportorul a adus exemple de Open Source, menționînd în special rata de penetrare a softului FOSS în Biblioteca Științifică Fundamentală a Academiei Naționale de

Științe a Armeniei.

Susan Veldsman, *manager de program eIFL.net*, a prezentat comunicarea: Negotiations Updates.

În rețeaua eIFL activează 1 273 de biblioteci. Rata de participare la negocieri privind procurarea produselor electronice este foarte scăzută. Doar unele Consorții se implică în discutarea condițiilor de împrumut. În 2002 - 2008 au negociat cu EBSCO 1 207 de biblioteci, cu editura Willy numai 28 de instituții, cu CSIRO, IBSS, OVID doar una. Motivele pentru care nu participă la negocieri unele biblioteci sînt următoarele: lipsa de Consorții în țările în curs de dezvoltare, cu toate că printre acestea sînt și țări care negociază de sinestător, de exemplu, cu HINARI, INASP, OARE. Alte cauze ar fi: barierele de limbă, conexiunile slabe, echipamentul insuficient, neutilizarea Webului eIFL .net, problema autentificării IP, lipsa de cercetare în aceste țări. Susan Veldsman consideră că situația poate fi modificată prin următoarele strategii ale eIFL: menținerea ofertelor fundamentale și anume promovarea mai multor traininguri despre valoarea resurselor și marketing, asistență cu echipament performant, comunicări cu bibliotecarii locali, implicări în organizarea workshopurilor locale, promovarea webului eIFL.net, negocieri, licențe, statistică.

Ian Hames, *vice prezident International Sale*, a prezentat comunicarea: Povestea celor trei chestionare sau cum bibliotecarii, facultățile și studenții percep utilizarea resurselor

electronice.

Ian Hames a comentat rezultatele unui chestionar realizat în primăvara - toamna lui 2007 și primăvara lui 2008, obiectivele sondajului fiind înțelegerea utilizării ebook, managementul achiziționării, digitizarea și distribuirea resurselor, exploatarea necesităților studenților și perceperea lor privind acest program, acceptarea cărților electronice, modul cum le percep studenții, modalități de solicitare din punctul de vedere al bibliotecarilor, al studenților, al profesorilor, cărți electronice vs de cărțile tipărite, avantajele utilizării ebook, managementul achiziționării și abonării lor, ebook în cifre. Rezultatele acestui chestionar pot fi vizualizate accesînd www.ebrary.com

Susan Veldsman, *manager de program*, este autoarea discursului: Modele de prețuri noi și accesări.

Raportarea a vorbit despre tipurile de ebooks, atitudinea studenților și cercetătorilor privind acest program, despre achiziționarea, utilizarea, costurile, provocările, schimbările produse de cartea electronică. Autoarea consideră că trebuie să fie propuse diverse modalități eficiente, pentru ca bibliotecile să selecteze, să achiziționeze și să distribuie cartea electronică, urmînd ca studenții și cercetătorii să acceseze cu intensitate. Există citeva tipuri de ebook: servicii referințe prin web browser, download cumpărată ori împrumutată, multiplicată, ebook download/descărcare cu valoare adăugată și *copyright*, audio-cărți.

Domnia sa a mai vorbit despre problemele de accesare a acestor cărți: repozitoriile au texte în format: ePDF, pPDF, OEB, MOBI, MP3, MP4, canalele

de distribuire sînt multiple, diverse sînt și modelele economice: perpetuu, abonare, împrumut, pay -per -view, single / multi. etc.), sumedenii de platforme (wesites, browsers, computers, PDAs, ebook readers, players).

Astăzi cărțile electronice se vînd la prețuri destul de ridicate, dar în viitorul apropiat lucrurile se vor schimba, ele vor putea fi achiziționate prin abonamente, licențe de durată, achiziții directe de la editori, de la acumulatori.

Beneficiile ebook vs de cartea tipărită au fost demonstrate și prin exemplul Bibliotecii Universității din Toronto, fiind remarcate popularitatea cărții electronice, accesarea activă on-line, în genere, schimbările semnificative produse de cărțile electronice în învățămîntul și cercetarea dîn Canada.

În zilele de 6 și 7 noiembrie au avut loc sesiuni a 22 de vendori de baze de date cu prezentări live, manifestări care au suscitau un viu interes. Produsele EBSCOhost, eIFL, JSTOR, OUP Journals, OUP Reference, Rozal Society, IOP, Emerald, IBSS, APA, Britanica, Burgundy, Cengage, CUP, Emerald, Institute of Engineers, Nature, Project Muse, ProQest, Sage, Wiley/Blackwell, Wolters Kluwer, Britannica on-line au un impact considerabil și e binevenit faptul că Consorțiul eIFL Direct Moldova utilizează o bună parte din ele. Consider că JSTOR, Emerald ar putea fi niște oportunități pentru extinderea Consorțiului eIFL Direct Moldova. Vedeți în acest sens următoarele adrese: <http://www.jstor.org/page/info> și <http://www.aluca.org>

La 8 noiembrie lucrările întrunirii au continuat.

Lynda Barraclough, EAP Curator, a prezentat un: *Studiu de caz privind cos-*

turile proiectelor de digitizare în eIFL.net. Repke De Vries Endangered Archives Program (EAP) of the British Library(BL). Program de arhive periclitare.

Programul de Arhive periclitare a fost creat în 2004 de către Fundația de Caritate Arcadia și administrată de Biblioteca Britanică. Scopul acestui program este să prezeveze patrimoniul cultural prin crearea copiilor, în special, în acele regiuni ale lumii care se află în situații de risc și nu dispun de resurse suficiente (acest Program nu se referă la țările din Vestul Europei și din America de Nord). Programul încurajează inițiativele pentru refacerea colecțiilor distruse, care sînt pe cale de dispariție, acordă asistență tehnică de salvagardare pentru colecțiile vechi sau deteriorate fizic. În scopul păstrării patrimoniului oricărei țări, au fost propuse organizarea de traininguri în teoria arhivării și de instruire continuă a bibliotecarilor în vederea utilizării camerei video, scannerului, software.

Este utilă, în acest context, consultarea adresei: <http://www.bl.uk/about/endangeredarch/homepage.html>

Michelle Rago a vorbit despre *World Dijital Library Project*.

Domnia sa a făcut referiri la partea practică a acestui program, aducînd exemple de digitizare a materialelor în format multilingual, materiale importante din culturile lumii inclusiv manuscrise, hărți, cărți rare, film, fotografii, picturi, demonstrînd secvențe din filmele uitate, care se distrug cu timpul, ori sînt distruse de

calamități naturale. Informații mai ample pot fi găsite pe www.worldigitallibrary.org

La sfârșitul acestei zile Irina Kuchma a propus pentru discuție o nouă metodă – unconference. Au urmat dezbateri în grup în marginea subiectelor propuse de participanți. Amănunte puteți afla accesînd http://en.wikipedia.org/wiki/Speed_Geeking.

Este o metodă nouă de a prezenta un subiect, o temă importantă în cadrul unei conferințe. Acest termen a apărut în 1998 în avizul unei conferințe anuale. Problemele, subiectele la care participanții consideră că e necesar să fie abordate în cadrul conferinței să nu fie incluse în agenda ei, ci să se desfășoare ad-hoc. La Asamblarea Generală au fost propuse anume astfel de teme: Managementul și negocierea Consorțiilor, Digitizare și acces, Tools and cool stuff (pagina web și blogul Bibliotecii Naționale din Bielorusia, model web 2.0).

La capitolul Concluzii am vrea să menționăm următoarele. Asam-

bleea Generală 2008 a fixat o serie de probleme privind activitatea **eIFL.net**, a țărilor membre, a integrării altor consorții din lume, accentul fiind pus pe diverse subiecte de actualitate, mai ales pe investițiile Consorțiilor în informația electronică.

Politica de dezvoltare a **eIFL.net** este analitică și se bazează pe susținerea Consorțiilor Naționale, deoarece impactul activității lor este mai pregnant (furnizează mai multe servicii, sînt mai eficiente și economice), decît cel al instituțiilor individuale. Promovarea accesului la cunoaștere întîlnește multe obstacole în țările sărace și în cele în tranziție: lipsa de resurse financiare, infrastructura săracă, capacități inadecvate, cunoașterea slabă a modelelor de business și de organizare. **eIFL.net** încearcă să le rezolve împreună cu depozitarele. Au fost propuse în acest sens mai multe acțiuni de activitate în **eIFL.net**: traininguri pentru managementul Consorțiilor, formarea continuă a bibliotecarilor, valoarea informației și compatibilitatea electronică.

